

Koronapassi – lääketieteen opiskelijan ajatuksia

Viime aikoina on ollut surullista seurata tätä yhteiskunnassamme nyt tapahtuvaa erittäin huolestuttavaa kehitystä. Olen itse ottanut kaksi annosta koronarokotetta. Kun otin piikit, ei koronapassia vielä ollut, ja olin siinä uskossa, että niiden ottaminen on vapaaehtoista myös tulevaisuudessa. Kun seuraa tämän päivän tilannetta, tuntuu kuin olisin tullut huijatuksi. Ihmiset on jaettu kahteen ryhmään rokotestatuksen perusteella. Jos koronapassissa ei ole todistusta riittävästä määrästä piikkejä, yhtäkkiä sinua aletaan kohdella kuin toisen luokan kansalaista. Väkisinkin sitä ihmettelee, mitä ihmettä täällä nyt tapahtuu, kun itsestäänselvinä pidetyt länsimaisen sivistysvaltion perusarvot on heitetty romukoppaan. Ja vielä aivan uskomattoman kevyin perustein, eikö se tosiaan tämän enempää vaatinut.

Tässä on joutunut pohdiskelemaan paljon myös omaa ammattietiikkaansa. En haluaisi lääkärinä suorittaa potilaalle lääketieteellistä toimenpidettä tietäen, että potilas on tullut toimenpiteeseen vastoin omaa tahtoaan kiristyksen, painostuksen tai uhkailun vuoksi. Oli potilaana sitten esimerkiksi hoitaja, jota kiristetään työpaikkansa menettemisellä, tai painostukselle erityisen altis nuori lukiolainen, joka haluaisi vain päästä elämään nuoruuttaan kavereidensa kanssa. Koronapassia käytetään nyt kiristyksen välineenä, ja vaikka tätä asiaa miten päin tahansa olen päässäni yrittänyt pyöritellä, on tämä toiminta yksinkertaisesti eettisesti väärin. Potilaalla on oltava oikeus saada kaikki tarvittava tieto toimenpiteen hyödyistä ja haitoista avoimesti ja sen jälkeen tehdä oma päätös haluaako toimenpiteeseen osallistua. Tämän on oltava se peruslähdekohta kaikelle tekemiselle alalla. Onko todella niin, että kaikki me sote-alan työntekijät ja opiskelijat, jotka jaamme tämän eettisen näkemyksen, olemme nyt muka soveltumattomia alalle. Jos todella on näin, niin pistää kyllä miettimään, millaiseksi yhteiskuntamme on muuttumassa.

Olemme tietenkin kaikki huolissamme koronaviruksesta eikä kukaan sote-ammattilainen varmasti halua tartuttaa tätä virusta potilailleen. Onko kuitenkaan hoitohenkilökunnan pakkorokottaminen vuotavalla rokotteella lääketieteellisessä mielessäkään perusteltu ratkaisu puhumattakaan edellämaituista eettisistä ongelmista. Varsinkaan, kun rokotteen teho leviämisen estoon näyttää jäävän entistäkin huonommaksi nopeasti valtaviruksen paikan ottavan uuden omikron-variantin kohdalla. Keskustelu rokotteen potentiaalisista haitoista ei myöskään ole vaikuttanut täysin avoimelta. Silloin kun itse olin ottanut koronarokotteet, mietin jopa olenko nyt suurempi uhka potilaille kuin rokottamattomana olisin ollut. Rokotehan suojaa itseäni vakavammalta tautimuodolta, mutta toisaalta tämän vuoksi mahdollisesti lisää riskiä, etten huomaa ollenkaan kantavani koronavirusta ja ymmärrä jäädä kotiin. Rokottamattomien luulisi pelkäävän rokotettuja, mutta jostain syystä asia näyttää olevan toisin päin.

Väistämättä tässä syntyy nyt vaikutelma, että kyse on enemmän politiikasta kuin lääke- tai hoitotieteistä. Jos todella haluamme minimoida potilaiden riskin sairastua koronaan, eikö silloin järkevintä olisi keskittyä mahdollisimman laadukkaisiin maskeihin ja muihin suojavälineisiin sekä näiden suojavälineiden ja muiden hygieniatoimien mahdollisimman ammattimaiseen käyttöön ja noudattamiseen. Unohtamatta sitä, että töihin tullaan vain terveenä. Jos riskiä haluttaisiin vielä tästäkin vähentää, esimerkiksi vaikeamman epidemiatilanteen aikana, olisi pikatestit ennen työvuoron alkua sekin vaihtoehto. Lisäksi varmistettaisiin, että ne potilaat, jotka ovat suurimmassa riskissä tai muuten huolissaan koronasta, saisivat halutessaan rokotteensa ja kaikki tehosteet ajallaan. Sillä siinä missä osa vaatii koko kansan pakkorokottamista, niin en ole kuullut vielä yhdenkään vaativan rokotteiden kieltämistä niitä vapaaehtoisesti haluavilta aikuisilta ihmisiltä. Väkisinkin herää

kysymys, onko tavoitteena nyt suojella potilaita vai ainoastaan nostaa hoitohenkilökunnan jo ennestään korkea rokotekattavuus sataan prosenttiin keinolla millä hyvänsä välittämättä siitä, onko sillä mitään käytännön merkitystä potilasturvallisuuden kannalta. Onko tarkoituksena saada sote-alojen kautta vähitellen koronapassi käyttöön myös muille aloille?

Koronapassi on jo nyt aiheuttanut valtavasti pahoinvointia varsinkin nuorille. Tulevaisuus on epävarma, kun ei tiedä mihin ehtoihin joutuu vielä myöntymään, jotta saisi passin pidettyä vihreänä jatkossakin. Vaikea suunnitella eteenpäin opiskelua, uraa, perhettä, omaa asuntoa ja muita elämälle tärkeitä asioita, kun kaikki voi hetkessä olla mennyttä. Tämä kansan kahtiajako koronapassilla on saanut myös ystäviä, puolisoita ja perheenjäseniä kääntymään toisiaan vastaan. Osa haavoista voi olla niin syviä, ettei ne enää täysin parane. Nuorten mielenterveyspalveluiden kysyntä tulee kasvamaan entisestään, ja kun henkilöstöresurssit ovat jo muutenkin tiukilla, ei rokottamattoman hoitohenkilökunnan pois potkiminen tule asiaa helpottamaan. Surullisena olen seurannut, miten rokottamattomat ja rokotetut sote-alan ammattilaisetkin kääntyvät toisiaan vastaan. Toivotetaan tervemenoa vaan työtovereille, joiden kanssa on yhdessä selvitty rankasta korona-arjesta myös aikana, jolloin kellään ei vielä ollut rokotteita.

Pyytäisin vielä ennenkuin leimaatte minut foliohatuksi tai muuksi sellaiseksi, että pysähtyisitte edes hetkeksi ajattelemaan näitä asioita ihan vakavasti. Onko koronapelko nyt sumentanut järkevän ajattelun? Onko se suunta, johon koronapassilla tätä yhteiskuntaa nyt viedään todella se suunta, johon haluatte mennä? Asioista on voitava keskustella avoimesti. Nyt voidaan vielä kääntyä takaisin, jos todetaan, että olemme menossa väärään suuntaan. Jos vain voisimme rauhoittua, miettiä hetken, lopettaa muiden haukkumisen ja syyllistämisen, päästää irti vihasta ja kääntyä yhdessä takaisin kohti vanhaa normaalia? Meitä ei pidä panttivankeina rokottamattomat eikä koronavirus. Meidän ei tarvitse uhrata arvojamme ja hienoa vapaata yhteiskuntaa tämän viruksen vuoksi.

Kun luovumme koronapassista ja kaikesta tästä kiristämisestä, painostuksesta ja pakotuksesta, se on meidän kaikkien etu, niin rokotettujen kuin rokottamattomien. Olemme kaikki samassa veneessä, sillä vaikka koronapassi nyt olisi vihreällä, se ei automaattisesti tarkoita, että se olisi sitä myös aina tulevaisuudessa. Yhdessä me voimme vielä kääntää suunnan.

Antti Lindberg
Lääketieteen kandidaatti, Filosofian maisteri

17.12.2021, Tampere